

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mgr. K. K., L. S., V.**, zast. H., K. & P., s. r. o., V., proti žalovanému **V. Z. P., a. s., so sídlom M.** IČO: 35 937 874, **o zaplatenie 500 323,50 € istiny a príslušenstva**, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 3. marca 2008 č. k. 13 C 59/2006-314 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. marca 2009 č. k. 2Cob 111/2008-336, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 24. marca 2009 č. k. 2 Cob 111/2008-336 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 3. marca 2008 č. k. 13 C 59/2006-314 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava V. na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava V. rozsudkom zo dňa 03. 03. 2008 č. k. 13C 59/2006-314 zamietol žalobu žalobcu na zaplatenie sumy 6 972 370,23 Sk v plnom rozsahu a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že medzi účastníkmi bola uzavretá zmluva zo dňa 03. 04. 1996 o poskytovaní o úhrade liečiv a zdravotníckych pomôcok, vydávaných na lekárske predpisy a lekárske preukazy č. zmluvy 95300296. Táto zmluva bola uzavretá na dobu určitú od 01. 04. 1996 do 31. 12. 1996. V zmluve sa okrem iného konštatuje, že v ostatných touto zmluvou neupravených vzťahoch medzi zmluvnými stranami platia príslušné ustanovenia Obchodného zákonníka. Dodatkom k tejto zmluve č. 1 zo dňa 30. 12. 1996 došlo k predĺženiu predmetnej zmluvy do 31. 12. 1997. Dodatkom č. 2 k tejto zmluve zo dňa 26. 01. 1998 došlo k predĺženiu zmluvy do 31. 12. 1998. Dodatkom č. 3 zo dňa 14. 10. 1999 došlo k predĺženiu zmluvy č. 95300296 na dobu neurčitú. Súd na základe rozdielných stanovísk účastníkov konania skúmal otázku

premlčania uplatňovanej pohľadávky, a to z pohľadu toho, či medzi účastníkmi vznikol vzťah občiansko-právny alebo vzťah obchodno-právny. Poukázal na ust. § 2 ods. 1, 2 zák. č. 581/2002 Z. z., ktoré nadobudli účinnosť od 01. 01. 2005. Súd zastával názor, že ak hmotnoprávny, prípade procesný predpis vyslovene nevymedzuje určitú vec ako obchodnú, zásadne obchodnou vecou nie je, pričom nemožno hovoriť, že by si účastníci boli zmluvne dohodli, že právne vzťahy, ktoré vzniknú na základe zmluvy, sa budú posudzovať ako obchodnoprávne vzťahy. Poukázal v tejto súvislosti na to, že dodatok č. 3 k zmluve č. 95300296 zo dňa 14. 10. 1999 nemôže byť platný, keďže pôvodná zmluva zanikla k 31. 12. 1998 a v danom prípade mohlo ísť len o novouzavretú zmluvu, čo sa v danom prípade nestalo. Súd mal tiež za to, že aj v prípade, keby bola dohodnutá v zmluve skutočnosť, že právne vzťahy sa budú posudzovať podľa obchodného zákona, takéto dojednanie nie je možné, pretože obchodný zákonník nemá osobitné ustanovenie o poplatku z omeškania, ale tento rieši iný zákon. Na základe uvedeného zastával súd stanovisko, že daný právny vzťah medzi zdravotníckym zariadením a Z. P. treba s prihliadnutím na všetky okolnosti (obsah uzavretej zmluvy o poskytovaní Z. starostlivosti, charakter právneho postavenia jej účastníkov, účel a predmet činnosti poskytovateľa Z. starostlivosti, predmet činnosti vykonávateľa Z. poistenia) posudzovať ako vzťah občianskoprávny a nie vzťah obchodnoprávny. Vychádzajúc z tohto stanoviska na daný právny vzťah sa vzťahuje 3-ročná premlčacia doba a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania súd preto žalobu v časti, ktorá je uvedená vo výroku rozsudku, zamietol.

Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací, na základe odvolania žalobcu rozsudkom zo dňa 24. 03. 2009 č. k. 2Cob 111/2008-336, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Odvolací súd sa plne stotožnil s právnym posúdením veci súdom prvého stupňa, pokiaľ tento konštatuje, že k zaniknutej zmluve nie je možné uzavrieť akýkoľvek platný dodatok, pretože tento je neplatný. Preto za žalované obdobie bolo potrebné právny vzťah medzi účastníkmi považovať za vzťah bezzmluvný, pretože tento už nebol dohodnutý, kde nie je možné aplikovať režim Obchodného zákonníka, pretože tento už nebol dohodnutý. Súd prvého stupňa podľa názoru odvolacieho súdu vec správne právne posúdil ako vzťah občianskoprávny, na ktorý sa vzťahuje premlčacia lehota 3-ročná v zmysle ust. § 101 Obč. zák. Žalovaný sa v konaní účinne dovolal námietky premlčania, preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil.

Rozhodnutia súdov oboch stupňov nadobudli právoplatnosť 06. 05. 2009.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podaním zo dňa 02. 03. 2010, na podnet účastníka konania (žalobcu) podal mimoriadne dovolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu. Navrhol uvedené súdne rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie bolo podané podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.

Napadnutými rozhodnutiami bol podľa názoru generálneho prokurátora porušený zákon, keďže sa sudy dostatočne neriadili ust. § 1 až 3 O. s. p., ust. § 101 Občianskeho zákonníka a ust. §§ 397 a 261 ods. 2 Obch. zák.

Podľa generálneho prokurátora sudy nesprávne právne posúdili otázku, či sa právny vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a zdravotnou poisťovňou, ktorého obsahom je nárok poskytovateľa Z. starostlivosti na úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, a ktorý vznikol pred 1. januárom 2005, spravuje tretou časťou Obchodného zákonníka, upravujúcou obchodné záväzkové vzťahy. Omyl súdu pri aplikácii práva spočíva v nesprávnom výklade ustanovenia § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka a následne v aplikácii nesprávneho ustanovenia právneho predpisu na právny vzťah účastníkov konania (§ 101 Občianskeho zákonníka), namiesto správneho ustanovenia § 397 Obchodného zákonníka. Sudy podľa generálneho prokurátora mali správne vec posúdiť tak, že vo zvyšku návrhu žalobca uplatnil svoju pohľadávku včas, pred uplynutím všeobecnej štvorročnej premlčacej lehoty a vyhodnotiť tak námietku premlčania, vznesenú žalovaným ako nedôvodnú. Právna úprava účinná pred 1. januárom 2005 (pred účinnosťou zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohlade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov) neobsahovala osobitné ustanovenie, určujúce aplikáciu Obchodného zákonníka na právne vzťahy, ktoré vznikajú zo zdravotného poistenia. Právny vzťah medzi poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a zdravotnou poisťovňou, ktorého obsahom je nárok poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, bolo preto podľa generálneho prokurátora posúdiť podľa podmienok vyjadrených v ustanovení § 261 ods. 2 Obch. zák., pretože jedným z účastníkov právneho vzťahu je verejnoprávna inštitúcia, druhým účastníkom je podnikateľ pri jeho podnikateľskej činnosti a právny vzťah sa týka zabezpečovania verejných potrieb. Generálny prokurátor má

za to, že poskytovanie úhrady za zdravotnú starostlivosť je možné charakterizovať ako zabezpečovanie verejných potrieb a zo zákonného vymedzenia úloh V. Z. P. vyplýva jej verejnoprávnosť, ktorá spočívala v tom, že verejné potreby v oblasti zdravotnej starostlivosti zabezpečovala aj uzatváraním zmlúv o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Z tohto dôvodu je generálny prokurátor toho názoru, že sú splnené všetky predpoklady hypotézy právnej normy vyjadrené v § 261 ods. 2 Obch. zák. a sudy mali vec posúdiť správne, že žalobca svoj nárok uplatnil vo všeobecnej štvorročnej premlčacej lehote.

Na základe zistených skutočností sú podľa generálneho prokurátora splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. a podanie mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Žalobca vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že sa s ním v plnom rozsahu stotožňuje. Má za to, že vzťah medzi žalobcom a žalovaným má obchodnoprávny charakter. Skutočnosť, že medzi žalobcom a žalovaným nebola uzatvorená dohoda v zmysle § 262 ods. 1 Obch. zák., nemá vplyv na posúdenie vzťahu v zmysle § 261 ods. 2 Obch. zák. ako obchodnoprávneho. Podľa žalobcu k aplikácii § 262 ods. 1 Obch. zák. môže dôjsť len v prípade, ak by vzťah bol ex lege občianskoprávnym, a strany by si napriek tejto skutočnosti chceli zvoliť režim podľa Obchodného zákonníka. Keďže k takejto dohode nedošlo, bolo potrebné zistiť, či vzťah je možné kvalifikovať podľa § 261 ods. 2 Obch. zák. ako obchodnoprávny. Žalobca od počiatku zastáva názor, že na vzťah je potrebné aplikovať § 261 ods. 2 Obch. zák., keďže poskytovanie Z. poistenia nepochybne patrí do oblasti poskytovania Z. starostlivosti a poskytovanie Z. starostlivosti je nepochybne verejnou potrebou tak, ako to vyplýva aj z čl. 40 Ústavy SR a z nálezu Ústavného súdu SR č. 396/2004 Z. z.

Žalovaný vo svojom stanovisku k mimoriadnemu dovolaniu sa stotožnil s rozhodnutím oboch súdov tak v časti výroku, ako aj v časti odôvodnenia. Považuje preto právo na poplatok z omeškania za premlčané v zmysle § 101 Obč. zák. a napadnuté rozhodnutia považuje za rozhodnutia v súlade so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po tom, čo dal možnosť účastníkom sa k mimoriadnemu dovolaniu vyjadriť (§ 243i ods. 1 O. s. p.), po zistení, že sú splnené procesné podmienky mimoriadneho dovolania, mimoriadne dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté rozhodnutia súdov v rozsahu, v ktorom boli ich výroky napadnuté, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní z popísaného skutkového stavu vyvodil, že rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, nakoľko súdy právny vzťah medzi žalobcom ako poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a žalovaným (zdravotnou poisťovňou), ktorého obsahom je nárok poskytovateľa zdravotnej starostlivosti na úhradu za poskytnutú zdravotnú starostlivosť, a ktorý vznikol pred 1. januárom 2005, nesprávne posúdili ako občianskoprávny, z čoho vyvodili i nesprávny právny názor, že nárok žalobcu je premlčaný.

Základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti mimoriadneho dovolania je preto, či súdy dospeli k správne právne záveru, že vzťah medzi účastníkmi je vzťahom občianskoprávnym a nie vzťahom obchodnoprávnym, od ktorej skutočnosti sa odvíja i dĺžka premlčacej lehoty uplatneného práva žalobcu na poplatok z omeškania s úhradou za poskytnutú zdravotnú starostlivosť.

V nadväznosti na ust. § 1 ods. 2 Obch. zák. kogentná právna úprava obsiahnutá v ust. § 261 Obch. zák. vyjadruje spôsob úpravy obchodných záväzkových vzťahov, t.j. ustanovuje podmienky, po splnení ktorých sa obligatórne uplatní právna úprava Obchodného zákonníka v záväzkových vzťahoch ako *lex specialis* ku V. úprave vykonanej v Občianskom zákonníku.

Podľa § 261 ods. 2 Obch. zák. touto časťou sa spravujú takisto záväzkové vzťahy medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou, zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti. Na tento účel sa za štát považujú aj štátne organizácie, ktoré nie sú podnikateľmi, pri uzavieraní zmlúv, z ktorých obsahu vyplýva, že ich obsahom je uspokojovanie verejných potrieb.

Cit. ust. § 261 ods. 2 Obch. zák. upravuje ako obchodnozväzkové vzťahy vzťahy medzi podnikateľom a štátom alebo samosprávnou územnou jednotkou, poprípade štátnou organizáciou, ktorých podmienkou je, že sa týkajú zabezpečenia verejných potrieb.

Zákonom č. 581/2004 Z. z. o Z. P., dohľade nad Z. starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým vznikla V. Z. P. ako akciová spoločnosť, bolo s účinnosťou od 01. 01. 2005 výslovne ustanovené, že na zdravotné poisťovne sa vzťahuje Obchodný zákonník (§ 2 ods. 2 uvedeného zákona).

Do 31. decembra 2004 vykonával žalovaný zdravotné poistenie ako verejnoprávna inštitúcia v zmysle zák. č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení V. Z. P. a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní a zabezpečoval verejné potreby v oblasti zdravotných poisťovní výkonu zdravotného poistenia a tiež zabezpečoval verejné potreby v oblasti poskytovania zdravotnej starostlivosti.

V danom prípade vzťah medzi žalobcom a žalovaným sa spravuje Obchodným zákonníkom, nakoľko žalobca v rozhodnom období bol podnikateľom (§ 2 ods. 2 Obch. zák.) a žalovaný ako verejnoprávna inštitúcia do roku 2005 vykonával zdravotné poistenie a pri úhrade poskytnutých liekov a zdravotníckych pomôcok zabezpečoval verejné potreby garantované Ústavou Slovenskej republiky.

Pod nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O takýto prípade ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak súd aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho

vyložil. Nesprávne právne posúdenie môže byť spôsobilým dovolacím dôvodom len vtedy, ak bolo rozhodujúce pre výrok rozhodnutia odvolacieho súdu.

V predmetnej veci súdy vec nesprávne právne posúdili, keď pri posudzovaní právneho vzťahu účastníkov konania neaplikovali ust. § 261 ods. 2 a § 397 Obch. zák., v dôsledku čoho dospeli aj k nesprávne právne záveru, že nárok žalobcu je premlčaný.

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, podané z uvedeného dôvodu, je tak opodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov preto podľa § 243b ods. 2 v spojení s ust. § 243i ods. 2 O. s. p. napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. marca 2011

JUDr. Beata Miničová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová